

17 Áibhéil déanta faoi thaiscí cánach neamh-leithdháilte áirithe

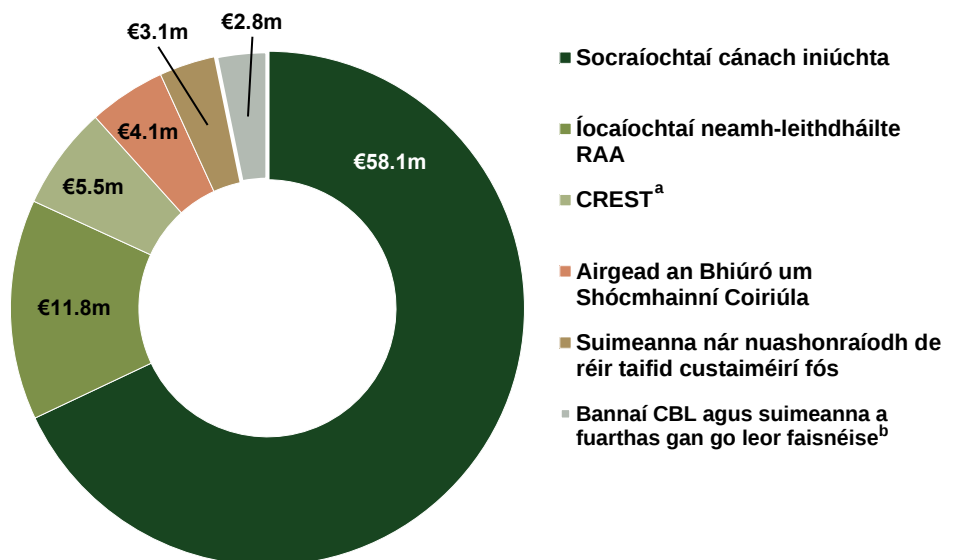
17.1 Is é príomhfheidhm Oifig na gCoimisinéirí Ioncaim (na Coimisinéirí Ioncaim) ná cánacha agus dleachtanna a mheasúnú agus a bhailiú. Ba é iomlán na bhfáltais a bhailigh na Coimisinéirí Ioncaim thar ceann an Stáitchiste le haghaidh 2021 ná €67.5 billiún (€56.2 billiún in 2020).

17.2 I ráiteas na n-iarmhéideanna sa chuntas ioncaim don bhliain dar chríoch an 31 Nollaig 2021, áirítear dliteanais dar luach €85.4 milliún a bhaineann le 'taiscí cánach neamh-leithdháilte (TCNL) (féach Fíor 17.1).^{1,2} San áireamh leo tá

- fáltais nach féidir iad a leithdháileadh ar cheannnteideal cánach nó ar thaifead cáiníocóra ag deireadh na bliana
- íocaíochtaí a rinneadh ar cuntas le linn iniúchtaí cánach agus socraíochtaí cánach
- íocaíochtaí nach íocaíochtaí iniúchta iad agus nach bhfuil na teoracha cuntasáochta curtha i gcrích dóibh.

17.3 Cé go n-aithnítear iad mar dhliteanas i ráiteas iarmhéideanna na gcuntas ioncaim, taisctear fáltais TCNL go tráthrialta chuig an bPríomh-Chiste, chomh maith le haistrithe eile de chuid na gCoimisinéirí Ioncaim, lena chinntiú nach gcoinnítear suimeanna móra airgid thirim lasmuigh den Stáitchiste ar feadh tréimhsí fada.

Fíor 17.1 Taiscí cánach neamh-leithdháilte a tuairiscíodh ag deireadh 2021

¹ Is é teideal oifigiúil an chuntais ioncaim ná an cuntas ar ioncam a fuair an Stát arna bhailiú ag na Coimisinéirí Ioncaim.

² Áirítear iarmhéid na dtaiscí cánach neamh-leithdháilte (TCNLanna) de €85.4 milliún leis an bhfigiúr dliteanais de €99.1 milliún i ndáil le suimeanna atá le fail agus le leithdháileadh.

Foinse: Na Coimisinéirí Ioncaim

- Nótaí:
- a Is córas leictreonach imréitigh é CREST lena socraítear aistrithe de scaireanna a ndéileáiltear leo ar mhalartáin áirithe.
 - b Is é atá i mbannaí CBL ná urrús a theastaíonn ó na Coimisinéirí Ioncaim i gcás go bhfuil riosca braite ann a bhaineann le cáiníocóir ar leith. Áirítear sa chatagóir sin freisin suimeanna ilghnéitheacha a fuarthas gan go leor faisnéise lena leithdháileadh ar an taifead cuí cáiníocóra nó ceannnteideal cánach.

- 17.4** Faightear íocaíochtaí ar go leor bealaí ó cháiníocóirí, mar shampla, trí RAA, trí sheic, agus trí Sheirbhís ar Líne na gCoimisinéirí Ioncaim (ROS).¹ Nuair a fhaightear íocaíocht, gintear mír oibre ar chóras na gCoimisinéirí Ioncaim um próiseáil cánachais chomhtháite (PCC), a bheidh le próiseáil ag cásoibrí.
- 17.5** Le haghaidh gach íocaíochta ar cuntas nach íocaíocht ROS í, nuashonraíonn an cásoibrí an taifead cáiníocóra ar an gcóras PCC leis na mionsonraí riachtanacha ar fad, lena n-áirítear na ceannteidil chánach ghaolmhara. Déanann sé sin córas bainistíochta airgeadais na gCoimisinéirí Ioncaim a nuashonrú go huathoibríoch. Le haghaidh íocaíochtaí ar cuntas ar íocaíochtaí ROS iad, tá céim bhreise ar leith ag teastáil ón gcásoibrí chun an ceannteideal cánach gaolmhar a thaifeadadh ar an gcóras bainistíochta airgeadais. Úsáidtear an fhaisnéis ar an gcóras bainistíochta airgeadais chun an cuntas bliantúil ioncaim a tháirgeadh.
- 17.6** Mar chuid den iniúchadh ar an gcuntas ioncaim le haghaidh 2021, d'iarr an fhoireann iniúcháireachta liosta de réir téarma de na cáiníocóirí a d'íoc na socraíochtaí iniúchta a bhfuil luach €58.1 milliún orthu agus a taifeadadh in iarmhaid na TCNLanna ag deireadh na bliana (mar a léirítear i bhFíor 17.1). Bunaithe ar bhreis tástála, tháinig an t-iniúchadh ar an gconclúid gur cheart thart ar €25.5 milliún a bheith taifeadta mar TCNLanna ó shocraíochtaí cánach iniúchta, i.e., thart ar €32.5 milliún níos lú ná an tsuim a taifeadadh sa chuntas ioncaim.
- 17.7** Mar fhreagairt do thoradh an iniúchta, shainaithe na Coimisinéirí Ioncaim earráidí a tharla mar gheall ar chásoibrithe ar theip orthu i gcásanna áirithe tabhairt faoin gcéim bhreise ar an gcóras bainistíochta airgeadais chun na ceannteidil chánach iomchuí a thaifeadadh.
- 17.8** Cé nach ndeachaigh an earráid sin i bhfeidhm ar an taifead cáiníocóra ná ar an aistriú pras cistí chuig an Státhiste, bhí sí ina cúis le hiarmhaid na TCNLanna sa chuntas ioncaim amhail an 31 Nollaig 2021 a bheith á róshonrú faoi thart ar €32.5 milliún agus leis na fáлтаis cheannteidil cánach le haghaidh 2021 a bheith á ghanntsonrú faoin tsuim chéanna. Níor taifeadadh na suimeanna socraíochta de €32.5 milliún sna fáлтаis cheannteidil cánach iomchuí go dtí Aibreán 2022.
- 17.9** Ar iarraidh ón bhfoireann iniúcháireachta, leasaíodh an ráiteas faoi rialú airgeadais inmheánach a cuireadh ar áireamh leis an gcuntas ioncaim le haghaidh 2021 chun nochtadh maidir leis an earráid a bhaineann leis an €32.5 milliún a chur ar áireamh. Mheas na Coimisinéirí Ioncaim nárbh ionann an earráid agus míshonrú ábhartha i dtéarmaí an chuntais ioncaim, mar sin de ní dhearnadh aon leasú leis an gcuntas i ndáil leis sin.
- 17.10** Tá na Coimisinéirí Ioncaim ag súil leis an gcóras TFC a fheabhsú chun fáil réidh leis an gcéim bhreise atá ag teastáil chun an ceannteideal cánach a thaifeadadh ar an gcóras bainistíochta airgeadais nuair a thaifeadtar íocaíochtaí ar cuntas in ROS. Cinnteoidh sé sin go ndéanfar an leithdháileadh TCNL ar an gceannteideal cánach iomchuí nó na ceannteidil chánach iomchuí go huathoibríoch nuair a dhéantar nuashonrú ar an taifead cáiníocóra. Tá sé beartaithe an feabhsú sin a dhéanamh i mí Dheireadh Fómhair 2022.

1. Is féidir le cáiníocóirí/gníomhairí cánach Seirbhís ar Líne na gCoimisinéirí Ioncaim (ROS) a úsáid chun amharc ar a stádas féin/stádas a gcliaint leis na Coimisinéirí Ioncaim le haghaidh cánacha agus tobhaigh éagsúla, tuairisceáin chánach agus foirmeacha a chomhdú agus íocaíochtaí a dhéanamh as na cánacha sin ar líne.

Conclúidí agus moladh

- 17.11** Aimsíodh san iniúchadh ar an gcuntas ioncaim le haghaidh 2021 gur ghannsonraíodh na fáлтаis cheannteidil chánach le haghaidh 2021 faoi thart ar €32.5 milliún toisc gur cuireadh na socraíochtaí cánach iniúchta, a rinne cáiníocóirí, go mícheart in iarmhéid TCNL ag deireadh na bliana seachas iad a leithdháileadh ar an gceannteideal cánach iomchuí/na ceannteidil chánach iomchuí. Maidir le fáлтаis thuairiscithe dar luach €67.5 billiún, is ionann é sin agus gannsonrú 0.05% agus, i dtéarmaí cuntasáíochta, ní dhéanfaí an figiúr sin a mheas mar earráid nó míshonrú ábhartha is gá a cheartú i ráitis airgeadais.
- 17.12** Aistríodh íocaíochtaí na socraíochta cánach iniúchta dar luach €32.5 milliún chuig an Státchiste ar bhealach tráthúil agus leithdháileadh i gceart iad ar na taifid cáiníocóirí.
- 17.13** Méadaíonn idirghabhálacha láimhe an riosca go dtarlóidh earráidí a d'fhéadfadh a bheith ina gcúis le hiarmhéideanna cuntais agus aistrithe a bheith á míshonrú go hábhartha i ráitis airgeadais. Cé gur cuid riachtanach de phróiseas iniúchóireachta agus socraíochta na gCoimisinéirí Ioncaim iad idirghabhálacha láimhe in amanna, ba cheart rialú láidir a bheith i bhfeidhm lena chinntiú go bpróiseáiltear na haistrithe sin i gceart.

Moladh 17.1

Ba cheart réitigh uathoibrithe a chur chun feidhme chun an gá le haon idirghabhálacha láimhe a ionadú, nuair is féidir. Nuair nach féidir é sin a dhéanamh, ba cheart do na Coimisinéirí Ioncaim córas láidir rialuithe a chur i bhfeidhm lena chinntiú go dtugtar faoi na hidirghabhálacha láimhe is gá i gceart agus ina n-iomláine.

Freagra an Oifigigh Cuntasáíochta

Aontaím.

Maidir leis an bhfeabhsú ar an gcóras lena chinntiú go leithdháilfear íocaíochtaí ó na TCNLanna ar an gceannteideal cánach iomchuí go huathoibríoch nuair a nuashonraítear taifid cháiníocóra, tá sé ar an sceideal le seoladh i mí Dheireadh Fómhair 2022. Tá na rialuithe reatha cuntasáíochta á neartú lena chinntiú go bhfforófar íocaíochtaí socraíochta iniúchta a thaifeadtar mar iarmhéideanna TCNL mar chuid de phróiseas cuntasáíochta dheireadh na míosa.

Cinntoidh an cleachtadh míosúil réitigh agus feabhsú an chórais go dtuairisceofar gach ath-leithdháileadh sa todhchaí ó TCNL i gceart sa chuntas ioncaim.

